

УДК 346.26:349.6 (4ЄС) (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-95-42-52>

Краснова Юлія Андріївна,

доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу проблем модернізації
господарського права та законодавства

*(Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Мамутова
Національної академії наук України», м. Київ)
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7898-9603>*

Кірін Роман Станіславович,

доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу економіко-правових проблем
містознавства

*(Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Мамутова
Національної академії наук України», м. Київ)
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0089-4086>*

Дейнега Марина Андріївна,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного та господарського права
*(Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ)
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4785-7509>*

ESG-РЕГУЛЮВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗЕЛЕНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексний правовий аналіз системи ESG-регулювання в Європейському Союзі та її екстериторіального впливу на країни-партнери, зокрема Україну. Показано, що вітчизняне законодавство інтегрує лише окремі положення, залишаючи поза увагою ключові механізми кліматичної нейтральності, циркулярної економіки та боротьби з «greenwashing». Обґрунтовано потребу створення нової моделі ESG-правового регулювання, яка забезпечить повоєнне зелене відновлення, доступ до фінансування, інтеграцію у міжнародні ринки та зміцнення євроінтеграційних перспектив України.

Ключові слова: ESG, зелена політика, зелене відновлення, клімат, управління, євроінтеграція, екологічна безпека, дистанційне зондування Землі.

Постановка проблеми. Сучасна європейська правова політика дедалі більше визначається принципами сталого розвитку, корпоративної відповідальності та екологічної безпеки, що знайшло своє відображення у системі ESG-регулювання (Environmental, Social, Governance, далі – ESG). Європейський Союз (далі – ЄС) [1], закріпивши ESG як ключовий інструмент реалізації Європейського зеленого курсу, створює комплексну нормативну базу, яка поєднує екологічні стандарти,

соціальні гарантії та вимоги до прозорого корпоративного управління. Ця система не лише формує нову модель економічного розвитку в межах ЄС, але й стає орієнтиром для держав-кандидатів, що прагнуть інтеграції до європейського правового простору.

Для України, яка перебуває у процесі формування законодавства про повоєнне відновлення та водночас реалізує стратегічний курс на вступ до ЄС, ESG-регулювання має подвійне значення. З одного боку, воно

виступає інструментом гармонізації національного законодавства з *Acquis Communautaire*, забезпечуючи відповідність європейським стандартам [2]. З іншого – стає практичним механізмом зеленого відновлення, що дозволяє поєднати економічну модернізацію з екологічною трансформацією та соціальною справедливістю.

Таким чином, дослідження системи ESG-регулювання в ЄС та його впливу на формування правового механізму зеленого відновлення України є актуальним як у науковому, так і в практичному вимірі. Воно відкриває можливості для формування нової моделі вітчизняної економіки, здатної відповідати викликам воєнного часу та забезпечувати сталий розвиток у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжгалузевий характер обраної для дослідження теми обумовив достатньо представницький склад науковців з різних галузей знань. Зокрема, О. Федунь визначила, що пріоритетами Плану післявоєнного відновлення України є екологічна безпека, енергоефективність, декарбонізація, стале управління природними ресурсами, стимулювання зелених інвестицій, використання інновацій і екологічно безпечних технологій, а також залучення місцевих громад до відбудови [3].

В іншій роботі показано, що ESG-концепція забезпечує таку інтеграцію, формуючи системну рамку для прийняття управлінських рішень у бізнесі та державному секторі [4].

Думки про важливість забезпечення в Україні належних політико-правових основ для впровадження нової екосистеми господарювання з урахуванням перспективи вступу нашої держави до ЄС та Організації економічного співробітництва і розвитку, а також викликів її повного відновлення, викладені у статті А. Санченко [5].

У колективній публікації вчених з державного управління сформульовано зміст і визначення ESG-методології в публічному управлінні та ESG-методології в корпоративному менеджменті [6]. З господарсько-правової позиції М. Дутов дослідив сучасний стан правових механізмів досягнення кліматичної нейтральності ЄС на підставі положень Європейського зеленого курсу (далі – ЄЗК), проаналізував інструменти впровадження ЄЗК та класифікував їх у групи (стратегії та плани дій ЄС, національні стратегії, нормативне регулювання та фінансові ресурси) [7].

Серед публікацій зарубіжних вчених звернемо увагу на дослідження С. Парк, на думку якого глобальне поширення ESG-режимів, заснованих на розкритті інформації, створює сфери правової компетенції, встановлені на національному рівні, які перетинаються та взаємодіють між собою на глобальному рівні [8].

На думку інших дослідників, новий регламент ЄС дійсно можна розглядати як крок у напрямку запровадження детальних і досить чітких правил, покликаних забезпечити більшу надійність ESG-рейтингів у рамках реалізації політичного курсу ЄС, спрямованого на створення більш сталого світу [9].

М. Дюзгун надав порівняльну оцінку положень ESG з Турецькими стандартами звітності щодо сталого розвитку (TSRS) та системою принципів сталого розвитку Ради з ринків капіталу Туреччини (CMBT) [10].

Штучний інтелект та аналітика даних у сфері сталого фінансового звітування та розкриття інформації щодо ESG були предметом дослідження перуанських вчених [11].

Також варто відзначити й попередні доробки авторів, в яких були розглянуті окремі ESG-складові, а саме: – правові виклики адаптації екологічного

законодавства до стандартів ЄС у сфері зеленого відновлення України [12]; – зелене відновлення промисловості як складова конституційного права на безпечне довкілля [13]; – системні підходи до визначення ефективності інтеграції у правове поле ЄС через призму правових категорій та принципів екологічного права [14]; – проблеми правового механізму визначення екологічної шкоди і збитків, завданих внаслідок російської збройної агресії [15].

Водночас, не зважаючи на значну кількість публікацій, пов'язаних із загальною проблемою зеленого повоєнного відновлення України, деякі не вирішені у них питання ESG-регулювання в ЄС та його впливу на розвиток відповідного вітчизняного законодавчого угруповання все ще мають достатній потенціал для подовження розвідок у цьому напрямі.

Метою статті є проведення комплексного правового аналізу системи ESG-регулювання в ЄС та її екстериторіального впливу на країни-партнери, зокрема Україну, а також в розгляд ключових нормативних актів ЄС, що формують багатовимірну матрицю сталого розвитку.

Методологічну основу статті становить комплекс загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, вибір яких зумовлений метою, завданнями та об'єктом дослідження. Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення вітчизняного законодавства з нормативно-правовими актами у сфері ESG-регулювання в ЄС, що дозволило виявити успішні практики для реформування українського екологічного та господарського права. Діалектичний метод дозволив показати, законодавство України інтегрує лише окремі положення, залишаючи поза увагою ключові механізми кліматичної нейтральності, циркулярної економіки та боротьби з «greenwashing». Системно-структурний метод допоміг обґрунтувати потребу створення нової моделі ESG-правового регулювання, яка забезпечить повоєнне зелене відновлення, доступ до фінансування, інтеграцію у міжнародні ринки та зміцнення євроінтеграційних перспектив України.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні ЄС сформував одну з найбільш розвинених систем екологічного та корпоративного регулювання, де ESG-підходи стали обов'язковими для фінансових інституцій та бізнесу. Ця система не є лише декларативною, вона функціонує як багаторівнева нормативна система, що охоплює екологічні стандарти, соціальні гарантії та управлінські механізми прозорості й відповідальності. Україна, як держава-кандидат на вступ до ЄС, зобов'язана гармонізувати своє законодавство з *Acquis Communautaire*, що включає не лише екологічні, а й соціальні та управлінські стандарти.

У європейському контексті ESG розглядається як ключовий інструмент досягнення кліматичної нейтральності та забезпечення сталого розвитку. ЄЗК визначає стратегічну мету – досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Ця мета конкретизується через Європейський кліматичний закон, пакет «Fit for 55», Регламент про таксономію сталих видів економічної діяльності, Регламент про розкриття інформації у фінансовому секторі, Механізм вуглецевого коригування на кордоні (СВАМ), а також директиви щодо корпоративної звітності та належної перевірки стійкості. Таким чином, ESG в ЄС – це не лише політика, а й обов'язковий правовий стандарт, що визначає правила зеленого функціонування бізнесу та фінансових інституцій.

Перш ніж перейти до проблематики інтеграції такого законодавства ЄС у вітчизняний правовий простір, слід приділити окрему увагу деталізації правових норм ЄС, які формують новий еколого орієнтований формат співіснування.

Так, в ЄС концепція ESG перетворилася на системний правовий інструмент, що визначає стратегічні напрями розвитку економіки та суспільства. Вона не обмежується декларативними принципами корпоративної соціальної відповідальності, а закріплена у вигляді обов'язкових норм права, які мають прямий вплив на фінансові інституції, бізнес, державні органи та міжнародних партнерів ЄС.

ЄЗК (Green Deal) виступає фундаментальною політичною рамкою, яка визначає мету досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року [16]. Ця стратегія охоплює всі сфери економіки – від енергетики та транспорту до сільського господарства та промисловості і передбачає поступове зниження залежності від викопного палива, розвиток відновлюваних джерел енергії, впровадження енергоефективних технологій та перехід до циркулярної економіки. Важливим є те, що ЄЗК є не лише політичним документом: його положення закріплюються у вигляді конкретних регламентів і директив, які мають обов'язкову силу для держав-членів.

Так, наприклад, Європейський кліматичний закон [17] є фундаментальним нормативним актом, який перетворює політичні декларації ЄЗК на юридично зобов'язуючі показники скорочення викидів парникових газів. Він закріплює принцип поступового та незворотного зниження викидів парникових газів, визначаючи проміжні та кінцеві цілі, що мають обов'язковий характер для держав-членів. У цьому Законі передбачено механізми моніторингу та контролю, які включають регулярне звітування, оцінку прогресу та можливість коригування політики у випадку відхилення від встановлених траєкторій. Таким чином, він створює правовий механізм, який не допускає відступу від стратегічної мети – кліматичної нейтральності.

У цьому контексті пакет «Fit for 55» є комплексом законодавчих актів, спрямованих на досягнення проміжної мети – скорочення викидів на 55 % до 2030 року [18]. Отже, екологічний вимір ESG у ЄС має чіткі часові орієнтири та юридично зобов'язуючі механізми реалізації. В цьому аспекті об'єктивно виникають проблеми ефективності екологічного законодавства України та їх вплив на здійснення та управління господарською діяльністю [19].

В свою чергу Регламент (ЄС) 2020/854 про таксономію сталих видів економічної діяльності [20] створює єдину класифікацію економічної діяльності, яка може вважатися екологічно сталою. Він визначає шість екологічних цілей: пом'якшення зміни клімату, адаптацію до зміни клімату, стале використання водних і морських ресурсів, перехід до циркулярної економіки, запобігання забрудненню та охорона біорізноманіття. Для кожної з цих цілей встановлюються технічні критерії, які постійно оновлюються Європейською комісією у вигляді делегованих актів. Це забезпечує гнучкість системи та її адаптацію до нових наукових даних і технологічних рішень. Таксономія виконує функцію своєрідного «фільтра» для інвестицій, спрямовуючи фінансові потоки у проекти, що відповідають принципам сталого розвитку, і запобігаючи маніпулятивним практикам «greenwashing».

ЄС був також прийнятий і Регламент (ЄС) 2019/2088 (SFDR) [21], який стосується фінансового сектору

і встановлює вимоги до розкриття інформації про сталість інвестицій. Він зобов'язує фінансових посередників та інституційних інвесторів враховувати екологічні та соціальні фактори при прийнятті рішень, а також інформувати клієнтів про вплив їхніх інвестицій на довкілля та суспільство. Це створює нову культуру фінансової прозорості, де сталість стає не додатковим, а базовим критерієм. SFDR формує правову основу для інтеграції ESG у фінансові рішення, що має стратегічне значення для розвитку «зелених» фінансових інструментів, таких як «зелені» облігації чи фонди сталого розвитку.

Важливим в цьому механізмі є й Регламент (ЄС) 2023/956 про механізм вуглецевого коригування на кордоні (CBAM) [22], що має екстериторіальний характер і безпосередньо впливає на країни-партнери ЄС. Він передбачає запровадження «вуглецевих мит» для імпорту продукції з високим рівнем викидів парникових газів. Це означає, що вітчизняні експортери металургійної, цементної та енергетичної продукції повинні відповідати європейським стандартам декарбонізації, інакше їхня продукція буде обкладена додатковими платежами. CBAM є прикладом того, як ESG-регулювання ЄС поширює свій вплив за межі Союзу, формуючи глобальні правила торгівлі та стимулюючи країни-партнери до екологічної модернізації.

Існує також ряд директив щодо корпоративної звітності та належної перевірки стійкості, які встановлюють вимоги до компаній щодо розкриття інформації про екологічні та соціальні аспекти їхньої діяльності. Зокрема, Директива 2022/2464/ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку [23] зобов'язує великі компанії звітувати про вплив на довкілля, права людини, трудові стандарти та антикорупційні практики. Директива 2024/1760/ЄС про належну перевірку корпоративної стійкості [24] вводить обов'язок для компаній здійснювати due diligence щодо екологічних та соціальних ризиків у своїй діяльності та ланцюгах постачання. Це означає, що управлінський вимір ESG в ЄС формує нову модель корпоративного управління, де прозорість і відповідальність стають ключовими принципами.

Європейський контекст демонструє, що ця концепція є інтегрованою системою, яка охоплює екологічні, соціальні та управлінські аспекти. Вона не обмежується окремими секторами, а пронизує всю економіку та правову систему. Для України це означає, що гармонізація законодавства має здійснюватися не фрагментарно, а комплексно, з урахуванням взаємозв'язків між різними сферами.

Важливо підкреслити, що ESG-регулювання в ЄС має не лише внутрішній, а й зовнішній вимір. Воно поширює свій вплив на країни-партнери через механізми торгівлі, інвестицій та фінансування. Це створює нові виклики для України, яка прагне інтеграції до ЄС. Відповідність ESG-стандартам стає умовою доступу до європейських ринків, фінансових ресурсів та міжнародних інституцій.

Таким чином, Європейський контекст ESG є прикладом того, як правове регулювання може трансформувати економіку та суспільство. Воно формує нову парадигму розвитку, де екологічні, соціальні та управлінські аспекти стають невід'ємною частиною правової системи.

Про ефективність такого підходу свідчить і міжнародний досвід, який підтверджує, що екологічний, соціальний та управлінський виміри ESG формують нову парадигму розвитку, яка поєднує правові, економічні та культурні інструменти.

Наприклад, екологічний вимір цієї політики знаходить своє відображення у практиках Коста-Рики, яка перша серед тропічних країн зупинила процес делісизації завдяки державній програмі компенсацій фермерам за збереження лісів. Сьогодні понад 99% її електроенергії виробляється з відновлювальних джерел, що стало результатом цілеспрямованої політики [25]. Данія реалізує проєкт енергетичних островів у Північному морі, які функціонуватимуть як вузли збору та розподілу вітрової енергії для мільйонів домогосподарств [26]. Сінгапур законодавчо зобов'язав забудовників компенсувати втрату зелених насаджень шляхом створення вертикальних садів і терас, формуючи унікальний міський мікроклімат [27]. Ісландія майже повністю забезпечує себе електроенергією та теплом завдяки геотермальним джерелам [28], а Марокко створило один із найбільших у світі сонячних парків у пустелі Сахара, що постачає «чисту» енергію не лише для країни, а й для експорту в Європу [29]. Нідерланди реалізують програму «Room for the River», яка передбачає відновлення природних заплав і створення зелених зон для захисту від повеней [30], тоді як Японія активно впроваджує концепцію «smart cities», де енергоефективні будівлі, екологічний транспорт та переробка відходів формують нову якість міського життя [31].

Особливо показовими є приклади боротьби з опустелюванням. Китай реалізує масштабну програму «Велика зелена стіна», яка передбачає насадження мільйонів дерев у пустелі Гобі для зупинення деградації земель та пилових бурь [32]. Африканська ініціатива «Great Green Wall» об'єднує понад двадцять країн у створенні зеленої смуги довжиною вісім тисяч кілометрів через Сахару та Сахель, що має на меті відновлення деградованих територій і забезпечення продовольчої безпеки [33]. Ізраїль активно впроваджує технології крапельного зрошення та висаджує ліси у пустелі Негев, перетворюючи її на придатну для життя та сільського господарства територію [34].

Ці приклади підтверджують, що екологічний критерій ESG є не лише нормою права, а й інструментом трансформації простору життя, здатним змінювати навіть найбільш несприятливі природні умови. Вони демонструють універсальність екологічних практик, які можуть бути адаптовані до різних контекстів – від тропічних лісів до пустельних регіонів, від міських агломерацій до морських узбережь. Для України та формування її стратегії зеленої відбудови та євроінтеграції, цей досвід є надзвичайно цінним, адже показує, що ефективна трансформація можлива навіть у найскладніших умовах, якщо вона спирається на системну політику, інноваційні технології та міжнародну співпрацю. При цьому важливим фактором була і залишається наявність правових викликів на шляху спрощення умов ведення господарської діяльності [35].

В свою чергу, соціальний вимір втілюється у механізмах справедливого переходу ЄС, які забезпечують підтримку регіонів, залежних від вугільної промисловості. Наприклад, програми перенавчання шахтарів для роботи у сфері відновлювальної енергетики гарантують, що зелений перехід не призведе до соціальної маргіналізації [36]. Водночас, Королівство Бутан, обравши показник валового національного щастя замість ВВП, закріпив екологічну стабільність та культурну спадщину як державні пріоритети, що мають вищу цінність за економічний прибуток [37]. Це свідчить про те, що соціальний критерій ESG може формувати нову систему цінностей, де добробут громадян стає головним орієнтиром державної політики.

Управлінський вимір знаходить своє відображення у практиці Нової Зеландії, яка першою у світі зобов'язала фінансові інституції звітувати про кліматичні ризики та вплив їхньої діяльності на зміну клімату [38]. Європейська зелена таксономія створила єдину систему класифікації економічної діяльності, що ліквідує явище «greenwashing» на рівні Союзу [39]. Це приклади того, як управлінський критерій ESG формує нову модель корпоративної та державної відповідальності, де прозорість і підзвітність стають ключовими принципами.

Для України це означає необхідність системної адаптації законодавства, що має стратегічне значення для євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

В такому разі, інтеграція ESG-підходів для України має багатовимірне значення, яке виходить далеко за межі формального виконання міжнародних зобов'язань. Угода про асоціацію з ЄС та статус держави-кандидата на вступ в ЄС визначають необхідність гармонізації законодавства з *Acquis Communautaire*, що охоплює екологічні, соціальні та управлінські стандарти. Це завдання не може бути зведене лише до технічного узгодження норм, адже йдеться про трансформацію економічної моделі країни, її інституційної архітектури та правової культури.

З одного боку, відповідність ESG-стандартам є умовою виконання міжнародних зобов'язань України. ЄС дедалі більше розглядає ESG як критерій оцінки партнерів, що означає: країни, які прагнуть інтеграції до європейського простору, повинні довести здатність забезпечувати сталість розвитку, прозорість корпоративного управління та соціальну відповідальність. У цьому контексті Україна має продемонструвати не лише формальне прийняття законодавчих актів, а й реальну імплементацію принципів ESG у практику державного управління та бізнесу.

З іншого боку, ESG є практичним інструментом забезпечення доступу до європейських ринків і фінансування. Європейські інвестори дедалі частіше вимагають від партнерів відповідності ESG-критеріям, що стає умовою залучення капіталу та інтеграції у міжнародні ланцюги постачання. Відсутність такої відповідності може призвести до втрати конкурентних позицій, обмеження експорту та зниження інвестиційної привабливості. Це особливо актуально для українських підприємств, які прагнуть виходу на ринки ЄС у сферах металургії, енергетики, аграрного виробництва та високих технологій.

Важливим є те, що ESG-регулювання ЄС має виразний екстериторіальний характер. Найбільш показовим прикладом є Механізм вуглецевого коригування на кордоні (CBAM), який прямо впливає на український експорт, змушуючи підприємства впроваджувати технології декарбонізації, щоб уникнути додаткових фінансових навантажень. Запровадження «вуглецевих мит» означає, що продукція з високим рівнем викидів парникових газів, зокрема металургійна, цементна та енергетична, може бути обкладена додатковими платежами. Це змушує вітчизняні підприємства впроваджувати технології декарбонізації, модернізувати виробництво та переходити на відновлювальні джерела енергії щоб уникнути фінансових втрат. Таким чином, навіть без формального членства в ЄС українські компанії повинні відповідати європейським стандартам, якщо прагнуть залишатися конкурентоспроможними на міжнародному ринку [40].

Приклади інших країн підтверджують силу екстериторіального впливу. Так, Туреччина вже адаптує свої промислові стандарти до вимог CBAM, щоб уникнути

втрата конкурентних позицій у торгівлі з ЄС. Країни Північної Африки, які експортують добрива та енергоємну продукцію, також змушені впроваджувати технології декарбонізації, оскільки інакше їхній експорт стане економічно не вигідним [41]. Це свідчить про те, що ЄС фактично формує нові глобальні правила гри, які визначають не лише внутрішню політику держав-членів, а й економічну стратегію країн-партнерів. Водночас Україна лише розпочинає підготовку бізнесу до CBAM та запуску національної системи торгівлі викидами [42].

У внутрішньому вимірі, інтеграція ESG-принципів має особливе значення для України у контексті повоєнного відновлення. Так, Концепція «Build Back Better» [43] передбачає, що нові заводи та житлові квартали проєктуються за найвищими стандартами енергоефективності, а енергосистема децентралізується за рахунок відновлювальних джерел енергії. Це не лише відповідає європейським стандартам, а й створює умови для залучення міжнародних інвестицій, підвищення конкурентоспроможності та формування стійкої моделі розвитку. Внутрішня адаптація ESG стає інструментом поєднання економічної реконструкції з екологічною трансформацією та соціальною стабільністю.

Водночас, інтеграція ESG-практик відкриває для України нові можливості. Вона підвищує інвестиційну привабливість країни, відкриває доступ до грантів та програм ЄС, сприяє розвитку «зелених» фінансових інструментів, таких як «зелені» облігації чи фонди сталого розвитку. Це особливо важливо у контексті повоєнного відновлення, де екологічна модернізація може стати драйвером економічного зростання та міжнародної легітимності, забезпечуючи Україні не лише відповідність європейським стандартам, а й нову якість інтеграції у глобальний економічний простір.

Таким чином, вплив ESG на Україну має подвійний характер: він є одночасно викликом і можливістю. Викликом – тому що вимагає значних інституційних і фінансових зусиль для гармонізації законодавства та практики європейськими стандартами. Можливістю – тому що відкриває шлях до інтеграції у європейський економічний простір, залучення інвестицій та формування стійкої моделі розвитку. У цьому контексті ESG стає не лише інструментом євроінтеграції, а й ключовим чинником повоєнного зеленого відновлення України, її економічної модернізації та міжнародної легітимності.

Проте, слід наголосити, що адаптація вітчизняного законодавства до ESG-стандартів ЄС є складним і багатовимірним процесом, що стикається з низкою концептуальних та практичних викликів. Однією з ключових проблем є фрагментарність інтеграції. Українські законодавчі ініціативи часто зосереджуються на окремих положеннях європейських актів, залишаючи поза увагою комплексну систему, яка охоплює екологічні, соціальні та управлінські аспекти. Прикладом цього є законопроект «Про засади зеленого відновлення України» [44], який фактично обмежився імплементацією Регламенту (ЄС) 2020/852 про таксономію сталих видів економічної діяльності. Такий підхід не враховує механізми досягнення кліматичної нейтральності, перехід до циркулярної економіки та боротьбу з «greenwashing», що є невід’ємними складовими європейської екологічної політики. Та й з часів реорганізації Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів зазначений законопроект більше не доопрацьовувався і не виносився на погодження, що свідчить про інституційну нестабільність у сфері екологічного нормопроекування.

Фінансовий аспект становить другу значну проблему. Практична реалізація ESG-вимог потребує масштабних інвестицій у модернізацію виробництва, впровадження енергоефективних технологій, розвиток відновлювальних джерел енергії та створення інфраструктури для циркулярної економіки. В умовах повоєнної реконструкції економіка України стикається з обмеженими ресурсами, що ускладнює впровадження жорстких екологічних стандартів. Це може спричинити опір з боку підприємств, які не готові до додаткових витрат, а також поглибити явище екологічного нігілізму, коли дотримання екологічних норм розглядається як тягар, а не стратегічна перевага.

Інституційна спроможність держави також залишається недостатньою для системного контролю та моніторингу виконання ESG-вимог. В Україні ще не сформовано ефективну систему незалежного екологічного аудиту, сертифікації та моніторингу, включаючи дистанційне зондування Землі, яка б могла забезпечити прозорість і довіру до процесу імплементації. Відсутність таких механізмів створює ризики формального виконання вимог без реального впливу на довкілля та суспільство. Це, у свою чергу, може призвести до дискредитації самої концепції ESG та зниження довіри з боку міжнародних партнерів.

Правова узгодженість є ще одним викликом. Вітчизняне законодавство часто не має системного зв'язку між екологічними, соціальними та управлінськими аспектами, тоді як в ЄС вони інтегровані в єдину нормативну модель. Це потребує глибокої доктринальної переоцінки ролі екологічного законодавства з іншими галузями – господарським, фінансовим та трудовим законодавством. Без такої інтеграції існує ризик створення суперечностей між різними нормативними актами, що ускладнить їх практичне застосування. Тому питання про розробку і прийняття Закону України «Про засади зеленого відновлення України» залишається відкритим.

Не менш важливим є і питання правової культури та сприйняття ESG-принципів у суспільстві. Для ефективної імплементації необхідно сформулювати нову екологічну культуру правозастосування, де дотримання стандартів розглядається не як формальність, а як передумова конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та міжнародної легітимності. Це потребує освітніх програм, підвищення обізнаності бізнесу та громадськості, а також створення стимулів для добровільного впровадження ESG-практик.

Таким чином, проблеми гармонізації вітчизняного законодавства з ESG-стандартами ЄС мають комплексний характер і охоплюють нормативний, фінансовий, інституційний та культурний виміри. Їх вирішення потребує системного підходу, який включатиме не лише прийняття нових законодавчих актів, а й створення ефективних механізмів їх реалізації, забезпечення фінансової підтримки та формування нової правової культури. Лише за таких умов Україна зможе успішно інтегруватися у європейський правовий простір та забезпечити стійке повоєнне відновлення.

Проблематика адаптації ESG у правовій системі України має не лише практичний, а й глибокий теоретичний вимір. Йдеться про визначення ESG як нової нормативно-ціннісної парадигми права, що змінює традиційне уявлення про екологічне право та його функції. Якщо раніше екологічне право розглядалося переважно як інструмент охорони довкілля та використання природних ресурсів, то нині воно стає частиною комплексної

системи сталого розвитку, де екологічні, соціальні та управлінські аспекти взаємопов'язані й утворюють єдину нормативну систему.

У цьому контексті екологічне право перестає бути ізольованою галуззю, яка обмежується регулюванням природоресурсних та природоохоронних відносин. Воно інтегрується у ширший простір економічної та соціальної політики, стаючи інструментом модернізації економіки, забезпечення соціальної справедливості та формування нової моделі корпоративного управління, яка відповідає вже сформованій у вітчизняній науці концепції права екологічної безпеки. Такий підхід відповідає європейським тенденціям, де ESG розглядається як основа для формування політики сталого розвитку, що охоплює не лише екологічні, а й соціальні та управлінські стандарти.

Теоретичний вимір проблеми полягає також у переосмисленні ролі права як інструменту інтеграції України у міжнародний правовий простір. ESG у ЄС є не просто набором норм, а ціннісною системою, яка визначає стратегічні пріоритети розвитку. Для України це означає необхідність формування нової правової доктрини, де екологічне право розглядається як ключовий елемент економічної модернізації та міжнародної інтеграції. У цьому аспекті важливим є закріплення принципів кліматичної нейтральності, циркулярної економіки, прозорості та відповідальності, які мають стати фундаментом нової правової системи, а точніше – права екологічної безпеки [45].

Не менш значущим є питання взаємодії екологічного права з іншими галузями права. ESG передбачає інтеграцію екологічних стандартів у господарське, фінансове, трудове та корпоративне право. Це створює нові виклики для правової науки, яка має розробити концептуальні моделі взаємодії різних галузей права у межах єдиної системи сталого розвитку, що є черговим підтвердженням актуальності подальшого розвитку наукової концепції про формування права екологічної безпеки, як нової світової парадигми існування людства. Ця концепція ідеально підходить під формування міжгалузевої доктрини, яка забезпечить узгодженість правового регулювання ESG та його відповідність європейським стандартам.

Особливу увагу слід приділити і ціннісному аспекту ESG. Йдеться про формування нової правової культури, де дотримання екологічних, соціальних та управлінських стандартів розглядається не як формальність, а як стратегічна перевага. Це потребує переосмислення ролі права у суспільстві, де воно виступає не лише як регулятор, а як носій цінностей сталого розвитку. Для України це означає необхідність інтеграції принципів ESG у правову освіту, наукові дослідження та практику правозастосування.

Таким чином, теоретичний вимір проблеми полягає у визначенні ESG як нової нормативно-ціннісної парадигми права, що змінює традиційне уявлення про екологічне право та його функції і розширює його до права екологічної безпеки.

Що стосується практичного виміру адаптації ESG-стандартів до вітчизняного законодавства то він полягає у визначенні конкретних механізмів, які здатні забезпечити відповідність правової системи України європейським вимогам. Це завдання виходить за межі теоретичних декларацій і потребує створення дієвих інструментів, що дозволяють інтегрувати принципи сталого розвитку у всі сфери суспільного та економічного життя.

Насамперед необхідним є закріплення принципів кліматичної нейтральності та нульового забруднення у законодавстві. Ці принципи мають стати базовими орієнтирами для державної політики та діяльності бізнесу. Кліматична нейтральність передбачає досягнення балансу між викидами парникових газів та їх поглинання природними або технологічними засобами. Нульове забруднення означає створення системи, де економічна діяльність не призводить до перевищення допустимих рівнів забруднення довкілля. Для України це означає необхідність розробки чітких нормативних критеріїв, які визначатимуть допустимі межі впливу на довкілля та встановлюватимуть відповідальність за їх порушення.

Важливим напрямом є також і інтеграція положень про циркулярну економіку. Ця концепція передбачає мінімізацію відходів, повторне використання ресурсів та створення замкнених циклів виробництва. Для України перехід до циркулярної економіки означає реформування системи управління відходами, розвиток інфраструктури для їх переробки та створення стимулів для бізнесу, який впроваджує інноваційні технології повторного використання ресурсів. Це потребує не лише законодавчих змін, а й формування нової економічної культури, де ефективність вимірюється не лише прибутком, а й здатністю зберігати природні ресурси.

Створення механізмів прозорої корпоративної звітності є ще одним ключовим завданням. Європейські стандарти передбачають обов'язкове розкриття інформації про екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності компаній. Для України це означає необхідність запровадження єдиних стандартів звітності, які дозволяють інвесторам та громадськості оцінювати вплив бізнесу на довкілля та суспільство. Прозора звітність має стати не лише формальністю, а інструментом підвищення довіри до українських компаній на міжнародному ринку.

Запровадження інститутів належної перевірки (due diligence) у сфері екологічної та соціальної відповідальності є важливим елементом практичної імплементації ESG. Це означає, що компанії повинні здійснювати системний аналіз ризиків, пов'язаних із їхньою діяльністю, включно з екологічними та соціальними аспектами. Такий підхід дозволяє запобігати порушенням ще на етапі планування діяльності та забезпечує відповідальність бізнесу перед суспільством. Для України впровадження due diligence потребує створення нормативної бази, яка визначатиме обов'язки компаній та механізми контролю за їх використанням.

Формування системи незалежного моніторингу та аудиту є завершальним етапом практичної адаптації ESG. Без ефективного контролю навіть найкращі законодавчі норми залишатимуться декларативними. Незалежний моніторинг має забезпечувати об'єктивну оцінку відповідності діяльності компаній встановленим стандартам, а аудит – перевірку достовірності корпоративної звітності. Для України це означає необхідність створення інституцій, які матимуть достатню автономію та професійну компетентність для здійснення таких функцій.

Отже, практичний вимір проблеми демонструє, що адаптація ESG-стандартів потребує комплексного підходу, який охоплює законодавчі, економічні, інституційні та культурні аспекти. Лише за умови створення дієвих механізмів можна забезпечити реальну відповідність вітчизняного законодавства європейським вимогам. Це завдання має стратегічне значення для України, адже від його виконання залежить не лише успішність

євроінтеграції, а й здатність країни забезпечити стійке повоєнне відновлення, конкурентоспроможність економіки та міжнародну легітимність.

Висновки. Таким чином, проведений комплексний правовий аналіз системи ESG-регулювання в ЄС та її екстериторіального впливу на відновлення України, дав підстави для таких узагальнень.

1. Виявлено, що сучасна еколого-євроінтеграційна проблема полягає не лише у формальному узгодженні вітчизняного законодавства з *acquis Communautaire*, а у створенні нової моделі правового регулювання, яка відповідатиме європейським стандартам ESG. Йдеться про необхідність переходу від часткової імплементації окремих положень до системної інтеграції комплексної нормативної системи, що охоплює екологічні, соціальні та управлінські аспекти. Такий підхід передбачає не лише технічне відтворення норм ЄС, а й глибину трансформацію правової доктрини, яка має стати основою для модернізації економіки та суспільства.

2. Аргументовано, що стратегічне значення цього завдання для України полягає у тому, що від його виконання залежить успішність євроінтеграції, формування довіри з боку міжнародних партнерів та інвесторів, а також здатність країни забезпечити стійке повоєнне відновлення. Відповідність ESG-стандартам відкриває доступ до фінансових ресурсів ЄС, сприяє інтеграції у міжнародні ланцюги постачання та підвищує конкурентоспроможність вітчизняних підприємств. Водночас, невиконання цих вимог може призвести до втрати позицій на глобальному ринку, обмеження експорту та зниження інвестиційної привабливості.

3. Обґрунтовано, що міжнародна легітимність України також значною мірою залежить від здатності інтегрувати ESG-принципи у правову систему. ЄС дедалі більше розглядає ESG як критерій оцінки партнерів, що означає:

країни, які прагнуть інтеграції до європейського простору, повинні довести свою спроможність забезпечувати сталість розвитку, прозорість корпоративного управління та соціальну відповідальність. Для України це завдання має не лише правовий, а й політичний вимір, адже воно визначає перспективи членства у ЄС та участі у формуванні європейської політики сталого розвитку.

Перспективи подальших розвідок у сфері ESG-регулювання та його впливу на зелене відновлення України можуть розвиватися у кількох взаємопов'язаних напрямках. По-перше, потребує глибшого аналізу доктринальна інтеграція ESG-принципів у систему українського права, зокрема у господарське та екологічне законодавство, що дозволить уникнути фрагментарності та забезпечити комплексність гармонізації з *Acquis Communautaire*. По-друге, актуальним є дослідження екстериторіального впливу регламентів ЄС, таких як механізм вуглецевого коригування на кордоні, на українських експортерів та пошук правових стратегій адаптації промисловості до нових вимог декарбонізації. По-третє, перспективним напрямом є вивчення можливостей інтеграції стандартів прозорості та корпоративної звітності у фінансову систему України, що відкриває доступ до європейських інвестиційних ресурсів. Окремої уваги заслуговує дослідження практичних механізмів застосування ESG у програмах повоєнного відновлення інфраструктури, енергетики, промисловості, транспорту та сільського господарства, а також порівняльний аналіз досвіду країн-кандидатів на вступ до ЄС, який може стати джерелом моделей для українського правового поля. Таким чином, перспективи подальших досліджень полягають у поєднанні доктринальних, секторальних та порівняльних підходів, що дозволить перетворити ESG на внутрішній інструмент модернізації економіки та права України.

Список використаних джерел

1. Regulation (EU) 2024/3005 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transparency and integrity of Environmental, Social and Governance (ESG) rating activities, and amending Regulations (EU) 2019/2088 and (EU) 2023/2859. OJ L, 2024/3005, 12.12.2024, URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3005/oj>
2. Про затвердження Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis EC*) : постановка Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 р. № 438. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2026-%D0%BF#Text>
3. Федунь О.В. Зелене відновлення та європейська інтеграція України на засадах сталого розвитку. *Політікус*. 2025. № 3. С. 194–202. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.30>
4. Калініченко Л.Л. ESG як інструмент повоєнного відновлення економіки та корпоративного сектору України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2026. № 93. С. 100–113. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.93.356975>
5. Санченко А. Глобальні та європейські політико-правові основи людиноцентричної моделі господарювання у контексті сталого розвитку та гарантування прав людини. *Економіка та право*. 2024. № 2. С. 13–26. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.02.013>
6. Бабаєв В.Ю., Клименко Н.Г., Берлізова В.А., Тимоха Д.А. Реалізація ESG принципів у публічному та корпоративному управлінні. *Теорія та практика державного управління*. 2025. Вип. 1 (80). С. 132–152. DOI: <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-08>
7. Дутов М.М. Правове регулювання кліматичної нейтральності у ЄС: європейський зелений курс. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 3 (73). С. 42–51. DOI: <http://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-3-9722>
8. Park S. Untangling the Extraterritoriality of ESG Regulation. *North Carolina Journal of International Law*. 2024. №. 4, Vol. 49, URL: <https://ssrn.com/abstract=4887970>
9. Annunziata F., Siri M. The EU Regulation on ESG Ratings: Fit for Purpose? *University of Genoa EUSFiL Law Research Working Paper Series*. 2025. № 2. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5138977>
10. Vilchez Olivares P.A., Astorga De La Cruz B.J. AI and Data Analytics in Sustainable Financial Reporting and ESG Disclosure. *A Systematic Literature Review*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.20944/preprints202603.1378.v1>
11. Düzgün M.E. (2026) ESG Regulation in the European Union and Türkiye: A Comparative Analysis under the CSRD, ESRS, and TSRS Frameworks. *Beijing Law Review*. 2026. № 17, p. 278–292. DOI: <https://doi.org/10.4236/blr.2026.171016>
12. Краснова Ю.А. Зелене відновлення України: правові виклики адаптації екологічного законодавства до стандартів Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2025. Вип. 91, ч. 2. С. 210–220. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.2.27>

13. Кірін Р.С. Зелене відновлення промисловості як складова конституційного права на безпечне довкілля. *Наше право*. 2024. № 1. С. 34–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/NP.2024.1.4>
14. Краснова Ю.А., Кірін Р.С. Системні підходи до визначення ефективності інтеграції у правове поле ЄС через призму правових категорій та принципів екологічного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2025. Вип. 91, ч. 2. С. 221–231. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.2.28>
15. Кірін Р.С., Ботвінов Р.Г., Ревякіна Т.О. Проблеми правового механізму визначення екологічної шкоди і збитків, завданих внаслідок російської збройної агресії. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2023. № 4(28). с. 34–41. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2023-4\(28\)-34-41](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2023-4(28)-34-41)
16. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal. Brussels, 11.12.2019/ COM (2019) 640 final. URL: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF
17. Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 ('European Climate Law'). OJ L 243, 9.7.2021, pp. 1–17. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1119&qid=1717146554983>
18. Fit for 55: Delivering on the proposals. URL: https://commission.europa.eu/topics/climate-action/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_en
19. Краснова Ю.А., Кірін Р.С., Шеховцов В.В. Проблеми ефективності екологічного законодавства та їх вплив на господарську діяльність. *Право і суспільство*. 2025. № 2. С. 190–203. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.2.27>
20. Decision (EU) 2020/854 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 empowering Italy to negotiate and conclude an agreement with Switzerland authorising cabotage operations in the course of the provision of international road passenger transport services by coach and bus in the border regions between the two countries. OJ L 198, 22.6.2020, pp. 47–48. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2020/854/oj/eng>
21. Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector. OJ L 317, 9.12.2019, pp. 1–16. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng>
22. Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. OJ L 130, 16.5.2023, pp. 52–104. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng>
23. Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. OJ L 322, 16.12.2022, pp. 15–80. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>
24. Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859. OJ L, 2024/1760, 5.7.2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj/eng>
25. Payments for Environmental Services Program – Costa Rica. *United Nations Climate Change*. URL: <https://unfccc.int/climate-action/momentum-for-change/financing-for-climate-friendly-investment/payments-for-environmental-services-program>
26. Denmark's Energy Islands. *Danish Energy Agency*. URL: <https://ens.dk/en/energy-sources/offshore-wind-power/denmarks-energy-islands>
27. Landscaping for Urban Spaces and High-Rises (LUSH). *Urban Redevelopment Authority*. URL: <https://www.ura.gov.sg/guidelines/development-control/development-control-handbooks/non-residential/c-ci/greenery/>
28. Methven Forbes (2026) Geothermal Energy: How Iceland Powers Itself. *Atlas Iceland*. URL: <https://www.atlasiceland.com/guides/geothermal-energy-how-iceland-powers-itself>
29. Ben Marlow (2026) How Morocco is leading Africa's solar energy revolution. *AOL*. URL: <https://www.aol.com/articles/morocco-leading-africa-solar-energy-050000000.html>
30. Room for the River: The Netherlands' Flood Management Programme. *LegalClarity*. 2026. URL: <https://legalclarity.org/room-for-the-river-the-netherlands-flood-management-programme/>
31. В Японії офіційно відкрито проєкт «Розумне місто» Japan opened Smart City project. *Municipal Energy*. URL: <http://municipalenergy.org.ua/?p=3697>
32. 66 billion trees: China's great green wall offers climate hope – but not a complete solution. *Business Today*. 2026. URL: <https://www.businesstoday.in/science/story/66-billion-trees-chinas-great-green-wall-offers-climate-hope-but-not-a-complete-solution-541300-2026-07-07>
33. Sahara vs Great Green Wall: An 8,000-km green belt is being built across Africa's Sahel region; aims to stop desert expansion. *The Economic Times*. 2026. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/news/new-updates/sahara-vs-great-green-wall-an-8000-km-green-belt-is-being-built-across-africas-sahel-region-aims-to-stop-desert-expansion/articleshow/132192261.cms>
34. Fredrick Tee Teegwiah, Jr. (2026) Farming in the Desert: How Israel Is Rewriting the Rules of Arid Agriculture. *Liberia Broadcasting System*. URL: <https://elbcnews.com/2026/07/08/farming-in-the-desert-how-israel-is-rewriting-the-rules-of-arid-agriculture>
35. Кірін Р.С., Деревянко Б.В., Краснова Ю.А., Петруненко Я.В. Правові виклики на шляху спрощення умов ведення господарської діяльності. 2025. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17003945>
36. EU coal regions in transition. *European Commission*. URL: https://energy.ec.europa.eu/topics/clean-energy-transition/initiatives/eu-coal-regions-transition_en
37. Gross National Happiness: Bhutan's Holistic Measure of Progress. *PolSci.Institute*. 2025. URL: <https://polsci.institute/south-asia/gross-national-happiness-bhutan/>
38. Mandatory climate-related disclosures. *Ministry of Business, Innovation & Employment*. 2025. URL: <https://www.mbie.govt.nz/business-and-employment/business/regulating-entities/mandatory-climate-related-disclosures>
39. EU taxonomy for sustainable activities: What the EU is doing to create an EU-wide classification system for sustainable activities. *European Commission*. 2026. URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

40. Veronika Movchan, Yiğit Tahmisoğlu CBAM and Ukraine: Short-term implications. *German Economic Team*. URL: https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2026/04/GET_UKR_PS_02_2026.pdf
41. The EU's Carbon Border Adjustment Mechanism: Considerations for Türkiye. *International Network of Energy Transition Think Tanks (INETTT) and SHURA Energy Transition Center*. 2026. URL: https://www.inettt.org/fileadmin/user_upload/INETTT_EU_CBAM_Considerations_for_T%C3%BCrkiye_2026.pdf
42. Україна посилює підготовку бізнесу до СВМ та запуску національної системи торгівлі викидами. *Дія. Бізнес*. URL: <https://business.dia.gov.ua/news/ukraina-posyliuie-pidhotovku-biznesu-do-cbam-ta-zapusku-natsionalnoi-systemy-torhiv-li-vykydamy> (дата звернення: 07.07.2026).
43. Building Back Better in Post-Disaster Recovery. *Global Facility for Disaster Reduction and Recovery*. URL: https://www.gfdrr.org/sites/default/files/2017-09/Building%20Back%20Better%20Guidance%20Note_0.pdf
44. Відбулася національна презентація законопроекту про засади «зеленого» відновлення України. *Прес-служба Апарату Верховної Ради України*. (30.06.2025). URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/263527.html
45. Краснова Ю.А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти : монографія. К.: НУБіП України, 2017. 589 с. URL: <https://hozpravoreposit.kyiv.ua/bitstream/handle/765432198/187/krasnovaPRw.pdf?sequence=1>

References

1. Regulation (EU) 2024/3005 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transparency and integrity of Environmental, Social and Governance (ESG) rating activities, and amending Regulations (EU) 2019/2088 and (EU) 2023/2859. OJ L, 2024/3005, 12.12.2024. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3005/oj> [in English].
2. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi prohramy adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do prava Yevropeiskoho Soiuzu (acquis YeS) [On the Approval of the National Program for the Adaptation of Ukrainian Legislation to European Union Law (EU Acquis)]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2026 № 438. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2026-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. Fedun, O.V. (2025). Zelene vidnovlennia ta yevropeiska intehratsiia Ukrainy na zasadakh staloho rozvytku [Ukraine's Green Recovery and European Integration Based on Sustainable Development]. *Politikus*. 3, 194–202. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.30> [in Ukrainian].
4. Kalinichenko, L.L. (2026). ESG yak instrument povoiennoho vidnovlennia ekonomiky ta korporatyvnogo sektoru Ukrainy [ESG as a Tool for the Postwar Recovery of Ukraine's Economy and Corporate Sector]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. 93, 100–113. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.93.356975> [in Ukrainian].
5. Sanchenko, A. (2024). Hlobalni ta yevropeiski polityko-pravovi osnovy liudynotsentrychnoi modeli hospodariuvannia u konteksti staloho rozvytku ta harantuvannia prav liudyny [Global and European Political and Legal Essential for a Human-Centered Business Model in the Context of Sustainable Development and Human Rights Safeguarding]. *Ekonomika ta parvo*, 2, 13–26. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.02.013> [in Ukrainian].
6. Babaiev, V.Iu., Klymenko, N.H., Berlizova, V.A., & Tymokha D.A. (2025). Realizatsiia ESG pryntsyipiv u publichnomu ta korporatyvnomu upravlinni [Implementation of ESG Principles in Public and Corporate Governance]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*. 1 (80), 132–152. DOI: <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-08> [in Ukrainian].
7. Dutov, M.M. (2024). Pravove rehuliuвання klimatychnoi neitralnosti u YeS: yevropeyskyi zelenyi kurs [Legal Regulation of Climate Neutrality in the EU: The European Green Deal]. *Mizhnarodnyi naukovi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 3 (73), 42–51. DOI: <http://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-3-9722> [in Ukrainian].
8. Park, S. (2024). Untangling the Extraterritoriality of ESG Regulation. *North Carolina Journal of International Law*. 4, Vol. 49. URL: <https://ssrn.com/abstract=4887970> [in English].
9. Annunziata, F., & Siri, M. (2025). The EU Regulation on ESG Ratings: Fit for Purpose? *University of Genoa EUSFiL Law Research Working Paper Series*. 2. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5138977> [in English].
10. Vilchez Olivares, P. A., & Astorga De La Cruz, B. J. (2026). AI and Data Analytics in Sustainable Financial Reporting and ESG Disclosure: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 18(11), 5393. DOI: <https://doi.org/10.3390/su18115393> [in English].
11. Düzgün, M.E. (2026). ESG Regulation in the European Union and Türkiye: A Comparative Analysis under the CSRD, ESRS, and TSRS Frameworks. *Beijing Law Review*. 17, 278–292. DOI: <https://doi.org/10.4236/blr.2026.171016>
12. Krasnova, Yu.A. (2025). Zelene vidnovlennia Ukrainy: pravovi vyklyky adaptatsii ekolohichnoho zakonodavstva do standartiv Yevropeiskoho Soiuzu [Green recovery of Ukraine: legal challenges of adapting environmental legislation to European Union standards]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii Pravo*. 91, ch. 2. pp. 210–220. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.2.27> [in Ukrainian].
13. Kirin, R.S. (2024). Zelene vidnovlennia promyslovosti yak skladova konstytutsiinoho prava na bezpechne dokillia [Green industrial Recovery as Part of the constitutional Right to a Safe Environment]. *Nashe pravo*, 1, 34–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/NP.2024.1.4> [in Ukrainian].
14. Krasnova, Yu.A., & Kirin, R.S. (2025). Systemni pidkhody do vyznachennia efektyvnosti intehratsii u pravove pole YeS cherez pryzmu pravovykh kateorii ta pryntsyipiv ekolohichnoho prava [Systemic approaches to assessing the effectiveness of integration into the EU legal framework through the lens of legal categories and principles of environmental law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii Pravo*. 91, ch. 2, 221–231. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.2.28> [in Ukrainian].
15. Kirin, R.S., Botvinov, R.H., & Reviakina, T.O. (2023). Problemy pravovoho mekhanizmu vyznachennia ekolohichnoi shkody i zbytkiv, zavdanykh vnaslidok rosiiskoi zbroinoi ahresii [Problems of the Legal Mechanism for Determining Environmental Damage and Losses Caused by Russian Armed Aggression]. *Ekspert: paradyhmy iurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia*. 4(28), 34–41. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2023-4\(28\)-34-41](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2023-4(28)-34-41) [in Ukrainian].
16. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal. Brussels, 11.12.2019/ COM (2019) 640 final. URL: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF [in English].

17. Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 ('European Climate Law'). OJ L 243, 9.7.2021, pp. 1–17. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1119&qid=1717146554983> [in English].
18. Fit for 55: Delivering on the proposals. URL: https://commission.europa.eu/topics/climate-action/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_en [in English].
19. Krasnova, Yu.A., Kirin, R.S., & Shekhovtsov V.V. (2025). Problemy efektyvnosti ekolohichnoho zakonodavstva ta yikh vplyv na hospodarsku diialnist [Problems with the effectiveness of environmental legislation and their impact on business activities]. *Pravo i suspilstvo*. 2, 190–203. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.2.27> [in Ukrainian].
20. Decision (EU) 2020/854 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 empowering Italy to negotiate and conclude an agreement with Switzerland authorising cabotage operations in the course of the provision of international road passenger transport services by coach and bus in the border regions between the two countries. OJ L 198, 22.6.2020, pp. 47–48. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2020/854/oj/eng> [in English].
21. Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector. OJ L 317, 9.12.2019, pp. 1–16. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng> [in English].
22. Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. OJ L 130, 16.5.2023, pp. 52–104. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng> [in English].
23. Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. OJ L 322, 16.12.2022, pp. 15–80. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng> [in English].
24. Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859. OJ L, 2024/1760, 5.7.2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj/eng> [in English].
25. Payments for Environmental Services Program – Costa Rica. *United Nations Climate Change*. URL: <https://unfccc.int/climate-action/momentum-for-change/financing-for-climate-friendly-investment/payments-for-environmental-services-program> [in English].
26. Denmark's Energy Islands. *Danish Energy Agency*. URL: <https://ens.dk/en/energy-sources/offshore-wind-power/denmarks-energy-islands> [in English].
27. Landscaping for Urban Spaces and High-Rises (LUSH). *Urban Redevelopment Authority*. URL: <https://www.ura.gov.sg/guidelines/development-control/development-control-handbooks/non-residential/c-ci/greenery/> [in English].
28. Methven Forbes (2026). Geothermal Energy: How Iceland Powers Itself. *Atlas Iceland*. URL: <https://www.atlasiceland.com/guides/geothermal-energy-how-iceland-powers-itself> [in English].
29. Ben Marlow (2026). How Morocco is leading Africa's solar energy revolution. *AOL*. URL: <https://www.aol.com/articles/morocco-leading-africa-solar-energy-050000000.html> [in English].
30. Room for the River: The Netherlands' Flood Management Programme. *LegalClarity*. 2026. URL: <https://legalclarity.org/room-for-the-river-the-netherlands-flood-management-programme/> [in English].
31. V Yaponii ofitsiino vidkryto proekt «Rozumne misto» Japan opened Smart City project. *Municipal Energy*. URL: <http://municipalenergy.org.ua/?p=3697> [in Ukrainian].
32. 66 billion trees: China's great green wall offers climate hope – but not a complete solution. *Business Today*. 2026. URL: <https://www.businesstoday.in/science/story/66-billion-trees-chinas-great-green-wall-offers-climate-hope-but-not-a-complete-solution-541300-2026-07-07> [in English].
33. Sahara vs Great Green Wall: An 8,000-km green belt is being built across Africa's Sahel region; aims to stop desert expansion. *The Economic Times*. 2026. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/news/new-updates/sahara-vs-great-green-wall-an-8000-km-green-belt-is-being-built-across-africas-sahel-region-aims-to-stop-desert-expansion/articleshow/132192261.cms> [in English].
34. Fredrick Tee Teegwiah, Jr. (2026). Farming in the Desert: How Israel Is Rewriting the Rules of Arid Agriculture. *Liberia Broadcasting System*. URL: <https://elbcnews.com/2026/07/08/farming-in-the-desert-how-israel-is-rewriting-the-rules-of-arid-agriculture/> [in English].
35. Kirin, R.S., Derevianko, B.V., Krasnova, Yu.A., & Petrunenko, Ya.V. (2025). Pravovi vyklyky na shliakhu sproshchennia umov vedennia hospodarskoi diialnosti [Legal challenges on the path to simplifying conditions for conducting economic activity]. *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs*. 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17003945> [in Ukrainian].
36. EU coal regions in transition. *European Commission*. URL: https://energy.ec.europa.eu/topics/clean-energy-transition/initiatives/eu-coal-regions-transition_en [in English].
37. Gross National Happiness: Bhutan's Holistic Measure of Progress. *PolSci.Institute*. 2025. URL: <https://polsci.institute/south-asia/gross-national-happiness-bhutan/> [in English].
38. Mandatory climate-related disclosures. *Ministry of Business, Innovation & Employment*. 2025. URL: <https://www.mbie.govt.nz/business-and-employment/business/regulating-entities/mandatory-climate-related-disclosures> [in English].
39. EU taxonomy for sustainable activities: What the EU is doing to create an EU-wide classification system for sustainable activities. *European Commission*. 2026. URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en [in English].
40. Veronika Movchan, Yiğit Tahmisoglu CBAM and Ukraine: Short-term implications. *German Economic Team*. URL: https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2026/04/GET_UKR_PS_02_2026.pdf [in English].
41. The EU's Carbon Border Adjustment Mechanism: Considerations for Türkiye. *International Network of Energy Transition Think Tanks (INETTT) and SHURA Energy Transition Center*. 2026. URL: https://www.inettt.org/fileadmin/user_upload/INETTT_EU_CBAM_Considerations_for_T%C3%BCrkiye_2026.pdf [in English].

42. Ukraina posylyiue pidhotovku biznesu do SVAM ta zapusku natsionalnoi systemy torhivli vykydamy. *Diia. Biznes*. URL: <https://business.diia.gov.ua/news/ukraina-posylyiue-pidhotovku-biznesu-do-cbam-ta-zapusku-natsionalnoi-systemy-torhivli-vykydamy> [in Ukrainian].

43. Building Back Better in Post-Disaster Recovery. Global Facility for Disaster Reduction and Recovery. URL: https://www.gfdrr.org/sites/default/files/2017-09/Building%20Back%20Better%20Guidance%20Note_0.pdf [in English].

44. Vidbulasia natsionalna prezentatsiia zakonoproektu pro zasady «zelenoho» vidnovlennia Ukrainy [A national presentation of the draft law on the principles of Ukraine's "green" recovery took place]. Pres-sluzhba Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy. (30.06.2025). URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/263527.html [in Ukrainian].

45. Krasnova, Yu.A. (2017). Pravo ekolohichnoi bezpeky Ukrainy: teoretychni aspekty. Monohrafiia. K.: NUBiP Ukrainy. 589 s. URL: <https://hozpravoreposit.kyiv.ua/bitstream/handle/765432198/187/krasnovaPRw.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].

Krasnova Yuliia,

Doctor of Law, Associate Professor,

Leading Researcher at the Department of Problems of Commercial Law and Legislation Modernization

(State Organization "V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7898-9603>

Kirin Roman,

Doctor of Law, Associate Professor,

Leading Researcher at the Department of Economic and Legal Problems of Urban Studies

(State Organization "V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

Deineha Maryna,

Doctor of Law, Associate Professor,

Professor at the Department of Civil and Commercial Law

(National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4785-7509>

ESG REGULATION IN THE EUROPEAN UNION AND ITS IMPACT ON UKRAINE'S GREEN RECOVERY

This article provides a comprehensive legal analysis of the ESG regulatory framework in the European Union and its extraterritorial impact on partner countries, particularly Ukraine. It examines key European Union regulations that form a multidimensional framework for sustainable development: Regulation 2019/2088, Regulation 2020/852, Regulation 2023/956, Directive 2022/2464/EU, as well as the European Green Deal and the "Fit for 55" package. It has been found that domestic legislation currently incorporates only certain provisions, while neglecting mechanisms related to climate neutrality, the circular economy, and the fight against "greenwashing." Recommendations have been proposed for improving the legal framework governing ESG in Ukraine, taking into account European standards and the needs of post-war recovery.

*It has been established that the current challenge regarding environmental protection and European integration lies not only in the formal harmonization of domestic legislation with the *acquis Communautaire*, but also in the creation of a new model of legal regulation that will comply with European ESG standards. This approach entails not only the technical replication of EU norms but also a profound transformation of legal doctrine, which should serve as the foundation for the modernization of the economy and society.*

Compliance with ESG standards provides access to EU financial resources, facilitates integration into international supply chains, and enhances the competitiveness of domestic companies. At the same time, failure to meet these requirements can lead to a loss of market share globally, restrictions on exports, and a decline in investment attractiveness.

It has been argued that Ukraine's international legitimacy also depends to a large extent on its ability to integrate ESG principles into its legal system. The EU increasingly views ESG as a criterion for evaluating partners, which means that countries seeking integration into the European space must demonstrate their ability to ensure sustainable development, transparency in corporate governance, and social responsibility. For Ukraine, this task has not only a legal but also a political dimension, as it determines the prospects for EU membership and participation in shaping European sustainable development policy.

Key words: ESG, green policy, green recovery, climate, governance, European integration, environmental security, remote sensing.

Дата першого надходження статті до видання: 10.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 03.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.10.2026